

คำวินิจฉัยของ นายมานิต วิทยาเต็ม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรครวมไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมไทย โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรครวมไทยเป็นพรรคการเมืองตาม มาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๗ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗

๒. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๗ เรื่อง รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรครวมไทย แจ้งให้พรรครวมไทยดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

๓. นับตั้งแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรครวมไทย จนครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ พรรครวมไทยไม่ดำเนินการใด ๆ ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

๔. นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดว่าภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งนายทะเบียน

พรรคการเมืองได้แจ้งให้พรรคการเมืองไทยดำเนินการแล้ว พรรคการเมืองไทยก็มีได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ แต่อย่างไร

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แล้วมีคำสั่งให้รับคำร้องนี้ไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ทราบ และได้ส่งสำเนาคำร้องพร้อมทั้งหนังสือให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ให้พรรคการเมืองไทย (ผู้ถูกร้อง) เพื่อให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ โดยได้ส่งไปยังสำนักงานใหญ่พรรคการเมืองไทย เลขที่ ๖๐/๗๐-๗๑ หมู่ที่ ๕ ถนนรามอินทรา ซอย ๕๖ แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐

เมื่อครบกำหนดเวลายื่นคำชี้แจงแล้ว พรรคการเมืองไทยมิได้ทำการชี้แจงแต่อย่างไร

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๗ แล้วมีคำสั่งให้ปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๕ วรรคสอง เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เนื่องจากผู้ที่ลงลายมือชื่อในใบตอบรับไปรษณีย์นั้นไม่สามารถติดต่อกับหัวหน้าพรรคการเมืองไทยได้ เมื่อครบกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญแล้ว พรรคการเมืองไทย (ผู้ถูกร้อง) ก็ไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างไร

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

“มาตรา ๔๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นวามดีหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและ

การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

“มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

“มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามติดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

“มาตรา ๔๗ ผู้บริจาคเงินแก่พรรคการเมืองมีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อนตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากรได้”

การพิจารณาและการวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่านายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรครวมไทยไว้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๗ โดยมีคณะกรรมการบริหารพรรครวมไทย จำนวนสิบห้าคนเป็นสมาชิก หลังจากนั้นจนกระทั่งเลยกำหนดระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันที่พรรครวมไทยจะต้องจัดตั้งสาขาพรรครวมไทยให้ครบจำนวนสี่ภาค ๆ ละหนึ่งสาขาและจัดให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ แต่พรรครวมไทยก็มีได้ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคครบห้าพันคนและสาขาพรรคครบสี่ภาค เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ยุบพรรครวมไทยแล้วได้มีหนังสือส่งไปยังที่ทำการพรรคเพื่อให้ทำคำชี้แจง และได้ปิดประกาศที่ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้โอกาสผู้ถูกร้องมีโอกาสชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พรรครวมไทยผู้ถูกร้องก็มีได้ยื่นคำชี้แจงแต่อย่างใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรครวมไทยซึ่งมีกรรมการบริหารพรรคจำนวนสิบห้าคนไม่มีศักยภาพที่จะดำเนินกิจกรรมตามเจตนารมณ์ทางการเมือง และมีพฤติกรรมที่เชื่อได้ว่าคณะผู้ก่อตั้งพรรครวมไทยไม่มีความตั้งใจจริงที่จะก่อตั้งพรรคการเมืองขึ้นเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรครวมไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายมานิต วิทยาเต็ม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ